

Udskriftsdato: 23. december 2025

KEN nr 9247 af 29/04/2014 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00530

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 13-70-00530

Pressenævnets kendelse i sag nr. 13-70-00530

Resumé

BT påstod, at der var fundet forurenede jernbaneskærver i en grusgrav, og at de var opbevaret ulovligt. Ejeren af grusgraven har bedt om et genmæle, altså at komme til orde. Da direktøren allerede var citeret for det, han vil skrive i genmælet, har Pressenævnet ikke pålagt offentliggørelse af genmælet.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Pressenævnet bemærker, at spørgsmålet om, hvorvidt straffeloven er overtrådt ved indhentelse af billedmaterialet fra grusgraven, henhører under domstolene og falder uden for Pressenævnets kompetence. Det spørgsmål behandles derfor ikke.

God presseskik – klagefrist

En klage over BT's tilsidesættelse af god presseskik kan rettes til BT selv eller direkte til Pressenævnet. I begge tilfælde er klagefristen 12 uger efter offentliggørelsen, hvis offentliggørelsen er sket efter 1. januar 2014, jf. medieansvarslovens § 34, stk. 2. Før 1. januar 2014 var klagefristen fire uger. Da klagen angår forhold før 2014, var klagefristen fire uger.

Da klagen vedrører artikler bragt henholdsvis den 13. og 14. august 2013, og Eigil Jensen A/S først ved e-mailen af 19. september 2013 til Pressenævnet klagede over tilsidesættelse af god presseskik, er fristen for at klage over dette forhold overskredet.

Klagen behandles derfor alene i relation til spørgsmålet om krav på genmæle vedrørende Over Jerstal grusgrav, som Eigil Jensen A/S allerede den 23. august 2013 klagede til BT over.

Genmæle – realitetsbehandling

I medfør af medieansvarslovens § 36, stk. 1, skal en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

På baggrund af det fremlagte materiale lægges det til grund, at de danske banelegemer som resultat af års togtrafik og ukrudtsbekæmpelse ofte er forurenede med olie og pesticider. Det samme gælder skærver og bagharp fra banelegemerne. Togtrafikken nedknuser de store skærver til et mere finkornet stenmateriale. Ved sigtning (soldning) kan de mindre størrelser frasorteres, og der opstår et såkaldt bagharp materiale. Bagharp er miljøfarligt og rummer en risiko for grundvandet. Klagen angår den af BT påståede opbevaring af skærver. Ifølge Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 betragtes jernbaneskærver (generelt) som et forurenede materiale.

Pressenævnet finder, at oplysningerne i artiklen om, at der er fundet forurenede jernbaneskærver i Over Jerstal grusgrav, og at jernbaneskærverne er opbevaret ulovligt er faktiske oplysninger, der er egnet til at påføre Eigil Jensen A/S skade af betydning. Ved vurderingen af, om klager er berettiget til at få bragt et genmæle, bemærkes det, at BT skal dokumentere rigtigheden af udsagnene i artiklen.

Det er ubestridt, at det billedmateriale, der er indsat til artiklerne den 14. august 2013, hidrører fra Over Jerstal grusgrav. Det ligger imidlertid uden for Pressenævnets kompetence at vurdere, hvorvidt eventuelle forurenede partikler (finstof) er sorteret fra – og hvorvidt der fortsat kan være forurening på skærverne. Det forhold, at der blandt andet var dele af gamle kabler blandt skærverne, kan ikke i sig selv anses for dokumentation for, at skærverne er forurenede.

Uanset, om det ikke er dokumenteret som utvivlsomt korrekt, er direktøren for Eigil Jensen A/S, [Direktøren], i artiklen på bt.dk den 13. august 2014 og i artiklen ”Afviser skærvefund” i BT den 14. august 2014 citeret for, at der ikke er tale om brugte jernbaneskærver, ligesom direktøren er citeret for, at fremmedlegemerne må være endt i Over Jerstal grusgrav ved en flytning via lastbil fra Vandel grusgrav.

På denne baggrund finder nævnet ikke grundlag for at pålægge offentliggørelse af genmæle-teksten af 23. august 2013, der i det væsentlige ville være en gentagelse af indholdet af [Direktøren]s udtalelser.

Eigil Jensen A/S er herefter ikke berettiget til at få offentliggjort et genmæle, jf. mediesvarslovens § 49, jf. § 39.

Eigil Jensen A/S har klaget til Pressenævnet over en artikel bragt på bt.dk og i BT henholdsvis den 13. og 14. august 2014, idet selskabet mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere mediets afslag på genmæle.

Sagen er behandlet sammen med sag nr. 13-70-00580, Eigil Jensen A/S mod BT, der vedrører omtale af selskabets grusgrav i Vandel.

1 Sagsfremstilling

BTs omtale

Den 13. august 2014 bragte bt.dk en artikel med overskriften ”*Se de afslørende billeder: Skærver fundet i endnu en grusgrav*”. Artiklens indhold var i det væsentlige identisk med nedenstående artikler i papirudgaven BT. I artiklen på bt.dk afviste direktør [Direktøren] beskyldninger om at have opbevaret brugte jernbaneskærver.

Den 14. august 2013 bragte BT på side 20-21 artiklen ”*SKÆRVER I ENDNU EN GRUSGRAV*” med underrubrikken ”*BT finder formodet skærvelager i ny grusgrav. Ekspert mener, det er miljøfarlige jernbaneskærver*”.

Af artiklen fremgår følgende:

”Skandalen om en midtjysk storentreprenørs ulovlige håndtering og mulige salg af forurenede jernbaneskærver breder sig nu til endnu en landsdel.

De seneste dage har BT afsløret, at firmaet Eigil Jensen A/S i strid med reglerne og til fare for miljøet har opbevaret flere tusinde ton af de forurenede sten i en grusgrav i Vandel ved Billund, og nu tyder meget på, at endnu en af selskabets adresser er involveret i den forbudte forretning.

På en afspærret opbevaringsplads, der ligger skjult for omverdenen ved en grusgrav i Over Jerstal ved Vojens i Sydjylland, har BT således fundet endnu et lager af forurenede materiale, som eksperter udpeger som brugte jernbaneskærver.

Stumper af kabler

- Jeg kan sige med sikkerhed, at det ikke er naturlige grusgravsmaterialer.

Kigger man efter, kan man mellem skinnerne [her skal der angiveligt stå ”skærverne”] blandt andet se gummiunderlag fra skinner og stumper af kabler, som formodentlig er fra jernbanens signalsystem. Så der

er ikke ret meget tvivl om, at det er samme type gamle, forurenede skærver, som de har haft i Vandel. Det tyder desværre på, at det her er noget, selskabet gør systematisk, siger Bjarne Overgaard, der er formand for brancheforeningen Danske Råstoffer under Dansk Byggeri.

Han bakkes op af flere branchekilder med kendskab til jernbaneskærver, og Banedanmark bekræfter, at det er skinneunderlag, der ses i materialerne i grusgraven.

[...]

Foregået i 19 år

Som BT de seneste dage har beskrevet, fortæller flere kilder med tilknytning til selskabet, at entreprenørfirmaet i helt op til 19 år har blandet forurenede jernbaneskærver i nyopgravet sand og grus og solgt blandingen som et rent byggemateriale kaldet stabilgrus.

Er det korrekt, kan skærvernes formodede indhold af giftstoffer være spredt til byggegrunde i hele landsdelen.

De seneste syv år er opblandingen og salget ifølge kilderne sket i grusgraven i Vandel, men her blev alle aktiviteter med forurenede skærver stoppet efter et uanmeldt tilsynsbesøg fra Vejle Kommune i december sidste år. Fundet af et nyt formodet skærvelager ved Over Jerstal i Sydjylland tyder imidlertid på, at forretningen nu fortsætter her, mener brancheforeningens formand.

Billig blanding

- Grusgraven i Over Jerstal bruger Eigil Jensen A/ S kun til en ting, og det er at lave stabilgrus.

Så jeg kan ikke se anden grund til, at de skærver er kørt dertil, end at de skal bruges til at lave en billig blanding, som kan sælges med en stor fortjeneste, siger Bjarne Overgaard.

Præcis som i Vandel er de formodede jernbaneskærver i Over Jerstal opbevaret lige over grundvandet i et område, hvor undergrunden primært består af sand.

Det medfører en betydelig risiko for, at giftige stoffer i forbindelse med regnvejr kan udvaskes og ende i vandhanerne hos områdets beboere.

Blandt andet derfor er opbevaring af jernbaneskærver på stedet også strengt forbudt, fortæller Haderslev Kommunes teknik- og miljøchef, Kjell Stockfish.

- Jernbaneskærver er jo så giftige, at de slet ikke må røre jorden. Så det giver næsten sig selv, siger han.

Analysen af brugte jernbaneskærver har således tidligere vist, at stenene efter års togtrafik typisk indeholder både tungmetaller, olie, pesticidrester og stærkt kræftfremkaldende stoffer.

I Vandels naboby Randbøldal fandt det lokale vandværk i slutningen af 2011 spor af giftstoffet BAM i drikkevandet.

BAM stammer fra en sprøjtegift, der er brugt i store mængder på jernbaner, og vandværket frygter derfor, at det kan stamme fra skærverne i grusgraven, der ligger kun få meter over grundvandet.

I maj sidste år afslørede en rutinemåling samme gift-stof i vandet i Over Jerstal.

På baggrund af BTs afsløringer vil både Vejle og Haderslev Kommune nu undersøge forholdene i og ved grusgravene i Vandel og Over Jerstal.[...]"

Artiklen var ledsaget af billeder af stenmateriale og et fotografi med skiltet "Al uvedkommende færdsel forbudt". Billederne viste blandt andet sten (skærver) med kabelrester, træ og rektangulære sorte, rillede gummestykker.

Af billedteksterne fremgår følgende:

"Jeg kan sige med sikkerhed, at det ikke er naturlige grusgravsmaterialer

Bjarne Overgaard, der er formand for brancheforeningen Danske Råstoffer"

og

”Billederne her er taget på en opbevaringsplads, der ligger ved en grusgrav i Over Jerstal ved Vojens i maj. Ifølge eksperter viser de forurenede jernbaneskærver, som ulovligt er opbevaret på den bare jord. Grusgraven og pladsen er ejet af selskabet Eigil Jensen A/S, som også driver en grusgrav i Vandel, hvor den ulovlige opbevaring af flere tusinde ton gamle skærver de seneste dage har udløst en miljøskandale.”

På side 21 bragte BT yderligere to artikler. Den ene artikel havde overskriften ”*Direktør ændrer forklaring igen*”. Af denne artikel fremgik følgende:

”[...]

Her [på TV Syd mandag 12. august 2013] erkendte direktør [Direktøren], at de forurenede sten ulovligt har været opbevaret i selskabets grusgrav siden 2008.

[...]

Erkendte på tv

- Vi kan ikke løbe fra, at vi har opbevaret jernbaneskærver her i grusgraven i Vandel, så det må vi forholde os til. At det har vi gjort. Vi har opbevaret jernbaneskærver siden 2008, fortalte han den sydjyske tv-station. Efterfølgende erkendte han med et kort ’ja,’ at opbevaringen var ulovlig.

[Direktøren] afviser fortsat alle beskyldninger om, at selskabet har blandet de forurenede jernbaneskærver i frisk sand og grus, hvorefter blandingen er solgt som et rent byggemateriale kaldet stabilgrus.

[...]”

Den anden artikel havde overskriften ”*Afviser skærvefund*”.

Heraf fremgik følgende:

”*Direktøren for Eigil Jensen A/S, [Direktøren], afviser i en e-mail til BT, at det er brugte jernbaneskærver, avisens udsendte har fundet på en opbevaringsplads ved selskabets grusgrav i Over Jerstal.*

[...]

Efter et par dages betænkningstid har direktøren skriftligt svaret, at de såkaldte fremmedlegemer må være endt i en lastbiltrailer ved et uheld i forbindelse med, at der er flyttet grus til Over Jerstal fra grusgraven i Vandel, hvor han erkender, at der tidligere er opbevaret og bearbejdet jernbaneskærver.

[Direktøren] afviser fortsat alle beskyldninger om, at Eigil Jensen A/S har blandet skærver i såkaldt stabilgrus, som efterfølgende er solgt som et rent byggemateriale.”

Eigil Jensen A/S anmodede ved brev af 23. august 2013 BT om at bringe følgende genmæle:

”BT skriver i artiklen ”Skærver fundet i endnu en grusgrav” bragt i BT den 14. august og i artiklen ”Se de afslørende billeder: Skærver fundet i endnu en grusgrav”, at Eigil Jensen A/S har opbevaret forurenede sten i virksomhedens grusgrav i Over Jerstal ved Vojens til fare for naturen.

Påstanden er ikke korrekt. Der er ikke opbevaret forurenede materiale i grusgraven, der kan være til fare for naturen.”

BT afviste ved brev af 24. august 2013 at bringe genmælet. BTs afslag er herefter ved e-mail af 19. september 2013 indbragt for Pressenævnet. I den forbindelse har Eigil Jensen A/S også anmodet nævnet vurdere spørgsmålet om tilsidesættelse af god presseskik.

Den 28. januar 2014 omtalte BT på bt.dk og i papiрудgaven en redegørelse fra Miljøstyrelsen for grusgraven i Vandel i artiklen ”*Minimal risiko i skandale-grusgrav*”.

Yderligere oplysninger

Af artiklen ”Et grønt alternativ” fra fagbladet Dansk Vejtidskrift (i dag Trafik&Veje) nummer 4 fra 2002, fremgår følgende om skærvemateriale og de mindre frasorterede dele, bagharp:

”[...] Som resultat af mange års togtrafik og regelmæssig ukrudtsbekæmpelse er de danske banelegemer forurenede med olie og pesticider. I forbindelse med regulering og ombygninger af banelegemet opstår en

mængde forurenede skærvemateriale, som ikke kan genavnedes som ballast. Togtrafikken har simpelthen nedknust de store ballastskærver til et mere finkornet stenmateriale.

Ved sigtning frasorteres de ubrugelige understørrelser, og der opstår et såkaldt bagharp materiale. Bagharp er miljøfarligt affald, som rummer en potentiel risiko for grundvandet. Bagharp skal derfor renses eller deponeres. I samarbejde med Banestyrelsen har Tarco udviklet en proces til forarbejdning af bagharp til genanvendeligt grus og knuste stenmaterialer af høj kvalitet.

Når bagharp opvarmes i asfaltenlæggets tørretromle forbrændes lette olier og pesticider.[...]"

Som dokumentation for, at jernbaneskærver typisk er forurenede har BT indsendt et eksempel på en midlertidig tilladelse fra Struer Kommune af 2. august 2012 til Rambøll til etablering og drift af et mellemdepot for blandt andet bagharp og skærver efter miljøbeskyttelseslovens § 19 (lovbekendt-gørelse nr. 879 af 26. juni 2010). Af § 19 fremgår det, at der ikke må nedgraves eller oplægges materialer, der kan forurene grundvand eller jord uden tilladelse.

Af tilladelsen fra Struer Kommune fremgår blandt andet:

"[side 6, *Bilag 1. Projektoplysninger*]

[...]

Erfaringsmæssigt er der forskel på forureningsgraden af overskudsjord afhængigt af, om den stammer fra en position mellem stationer eller omkring stationer. Generelt er jorden overvejende ren udenfor stationsområderne, mens det ikke kan udelukkes, at der kan forekomme forureninger ved stationsområder hyppigt fra oliespild.

Jorden mellemdeponeres i den nødvendige tid for prøvetagning, analyser og klassificering. Hvis der lokaliseres synlig forurening opgraves den og bortskaffes til godkendt modtager.

Skærver og bagharp er oftest lettere forurenede efter mange års påvirkning af togdrift og sprøjtning med pesticider.

Forureningen er oftest tungere olier, PAH-forbindelser og pesticider. Skærver og bagharp kan genanvendes til asfalt, idet forureningen tilintetgøres under produktionsprocessen. Analyser af dette genanvendelige affald foretages hos modtageren.

[...]

Den forurenede jord skal bortskaffes til en godkendt modtager."

Af Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 til Miljøministeriet om råstofgrav på Erhvervspark Vandel (ikke Over Jerstal grusgrav) fremgår det:

"[side 1]

Olovligt oplag af skærver i råstofgrav på Erhvervspark Vandel

[...]

Vejle Kommune tager på tilsyn 19. december 2012 i råstofgraven, hvor det konstateres, at der er et oplag af soldede jernbaneskærver (skærver hvor jorden er sorteret fra).

[...]

På tilsynet blev det aftalt med [Direktøren], at jernbaneskærverne skulle fjernes straks. Aftalen blev fulgt op med et skriftligt påbud om fjernelse af jernbaneskærver samt en præcisering af, at fremtidig håndtering af forurenede materialer som fx jernbaneskærver ikke er tilladt jf. råstoffilladelsen.

[side 3]

Udtagne grundvandsprøver viser ikke BAM [nedbrydningsprodukt fra et ukrudtsbekæmpelsesmiddel, der blev forbudt i 1997], men et indhold af atrazin under grænseværdien.

[side 5]

Der må ikke tilføres eller oplagres forurenede materiale eller bygningsaffald i en grusgrav. Jernbaneskærver betragtes som et forurenede materiale, der ikke må opbevares eller anvendes i en grusgrav. Oplagringen er derfor helt klart ulovlig.

[...]

I tiden efter at Vejle kommune er blevet bekendt med det ulovlige forhold december 2012, er der i alt 3 gange blevet indsendt redegørende oplysninger fra Eigil Jensen A/S, hvor tidsperioden for den ulovlige aktivitet [oplagring] er øget fra gang til gang (fra enkelte uger til enkelte måneder og senest i 7 år). Eigil Jensen A/S har således tilbageholdt oplysninger til afdækning af sagen.”

Parterne har ud over ovennævnte fremsendt en række dokumenter vedrørende Vandel grusgrav. De relevante dokumenter er gengivet i Pressenævnets sag nr. 13-70-00580.

Af Banedanmarks fagnotat ”Jord og jordforurening” af 19. september 2013, der blev udarbejdet i forbindelse med hastighedsopgradering gennem Ringsted, fremgår det blandt andet:

”[side 11]

Området blev i 1990’erne benyttet til oplag af bagharp, som er det smulder af småsten, jord og organisk materiale der samler sig mellem skærvene med tiden, og som sorteres i forbindelse med rensning af skærver. Bagharpen kan være forurenede med tjærestoffer og tungere oliestoffer.

[side 18]

Mellemdeponering af lettere forurenede jord, forurenede jord og muligt forurenede jord samt brugte skærver og bagharp kræver som regel også en § 19 tilladelse eller en kapitel 5-godkendelse i henhold til Miljøbeskyttelsesloven.

[side 47]

Bagharp fra stationsområder vil ofte have et forhøjet indhold af forureningskomponenter, mens dette ses mere sjældent i bagharp fra fri strækning. Analyser af bagharp viser at forureningskomponenterne primært er knyttet til den fine fraktion (<8 mm) af bagharpen, som udgør ca. 25 %, mens den resterende del af bagharpen ikke er forurenede. Forureningskomponenterne er primært tjærestoffer (PAH’er) og tunge olier (forvitrede olieprodukter), ligesom indholdet af tungmetaller ofte er forhøjet.”

2 Parternes synspunkter

2.1 Eigil Jensen A/S’ synspunkter

Direktør [Direktøren] har over for Pressenævnet anført, at god presseskik er tilsidesat, og at selskabet Eigil Jensen A/S er berettiget til at få bragt genmæleteksten af 23. august 2013.

BTs oplysninger er ikke dokumenteret som korrekte. BT har baseret sin artikel på et antal fotos, som kun er forelagt BTs kilder, herunder Bjarne Overgaard, der er formand for Danske Råstoffer under Dansk Byggeri, og som er konkurrent til Eigil Jensen A/S.

Eigil Jensen A/S har over for BT afvist, at der er eller har været et lager af jernbaneskærver i den pågældende grusgrav. Ved Haderslevs Kommunes tilsyn, samme dag som artiklen blev offentliggjort, den 14. august 2013, blev det konstateret, at der ikke var jernbaneskærver i grusgraven.

Det er ikke typisk, at jernbaneskærver er forurenede. Jernbaneskærver er i princippet blot nedknust granit, og altså et naturligt råstof uden tilsætning af forurenede bestanddele. De skærver, som Eigil Jensen A/S modtager, er ifølge analyser fra Banedanmark enten i kategori 1 (uforurenede) eller kategori 2 (lettere forurenede). Eventuelle forurenede partikler klæber til det sand, grus og støv, som ligger uden på skærvene (finstof), og som Eigil Jensen A/S sorterer fra og deponerer.

Eigil Jensen A/S har i perioden 2008-2012 foretaget analyser af det frasorterede finstof (den frasorterede jord, sand, snavs og småsten i størrelsen 0-8 mm, den såkaldte bagharp). Det fremgår heraf, at hovedparten af bagharpen klassificeres som kategori 2-jord (lettere forurenede), mens et mindre antal kan klassificeres som kategori 1-jord (ren jord). Forureningen bindes i bagharpen, og ikke i skærvene. Der-

med er det ikke ”utvivlsomt rigtigt”, at jernbaneskærverne – som BT skriver – er forurenede. Det frasorterede finstof er også enten lettere forurennet jord eller ren jord og skal derved ikke opbevares ved indstøbning i beton eller asfalt.

BT har henvist til en række laboratorierapporter fra Eurofins Miljø A/S fra 2005 som dokumentation for jernbaneskærvernes forurening. Rapporterne vedrører imidlertid bagharp (og ikke den fraktion af skærverne, som artiklen omhandler) og kan derfor ikke anvendes som dokumentation. BT argumenterer med, at soldning ikke betyder, at jernbaneskærver kan betragtes som uforurenede, da en del af finstoffet fortsat vil klæbe til stenene. BTs formodning er i strid med erfaringerne i branchen.

Miljøstyrelsen har i sin udtalelse af 14. februar 1997 (gengivet i Miljøretlig afgørelser og domme, MAD1997.192MS) præciseret, at anvendelse af jernbaneskærver alene forudsætter en tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19, hvis der er en forureningsrisiko.

Egil Jensen A/S har anført, at selskabet har fået miljørådgivningsfirmaet Kogsgaard Miljø ApS til at gennemføre en uvildig undersøgelse af oplagede jernbaneskærver i grusgraven i Vandel. Af undersøgelsesrapporten af 12. oktober 2013 fremgår det da også, at der ikke var indikation på forurening.

BTs oplysninger i artiklen om, at der fandtes forurenede jernbaneskærver i Egil Jensens A/S grusgrav i Over Jerstal ved Vojens kan ikke betragtes som utvivlsomt rigtige. BT har derfor pligt til at bringe et genmæle.

Egil Jensens A/S’ fik lejlighed til at afvise, at der er fundet forurenede jernbaneskærver på adressen i avisen, men afvisningen blev ikke bragt i selve den påklagede artikel, hverken i den trykte avis eller på bt.dk. Den sideløbende artikel med Egil Jensen A/S’ afvisning af er derfor ikke tilstrækkelig. Læserne læser ikke nødvendigvis samtlige artikler.

2.2 BT’s synspunkter

BT har til spørgsmålet om tilsidesættelse af god presseskik anført, at klagefristen er overskredet.

I relation til anmodningen om genmæle har BT anført, at ifølge medieansvarsloven skal en anmodning imødekommes, såfremt der blandt andet er tvivl om oplysningernes rigtighed. Dette er ikke tilfældet i den konkrete sag.

Det fremgår alene af artiklen, at der er fundet forurennet stenmateriale på adressen tilhørende Egil Jensen A/S. Eksperter vurderer, at der er tale om gamle og forurenede jernbaneskærver. Gamle jernbaneskærver er typisk forurenede med de nævnte stoffer, og der er derfor særlig risiko for nedsivning af giftstoffer fra overfladen til grundvandet. Alle påstande findes at være fuldt dokumenterede. Banedanmark har bekræftet, at de rillede sorte gummistykker på billederne er vibrationsdæmpere fra jernbaner.

Samtidig fremgår det af en anden artikel på samme opslag, at Egil Jensen A/S afviser, at det er forurenede jernbaneskærver, der er fundet på adressen. Egil Jensen A/S’ afvisning fremgår tydeligt med sin egen markante rubrik ”Afviser skærvefund” på opslaget i avisen den 14. august 2013, hvilket over for læseren tydeliggør, at der er uenighed om sagen.

På BTs netavis er de to artikler i stedet skrevet sammen af hensyn til klager, da der er en risiko for, at læserne overser de små links til andre artikler. Kritik og svar er på bt.dk bragt under samme rubrik ”*Se de afslørende billeder: Skærver fundet i endnu en grusgrav*”.

Billederne, der er offentliggjort i artiklen, dokumenterer, at der ved BTs besøg på adressen den 2. maj 2013 fandtes et oplag af stenmateriale indeholdende synlig forurening bestående af blandt andet gummirester, kabelstumper, plastaffald og gammelt træ. Billederne er fremlagt for flere eksperter, som alle vurderer, at der er tale om brugte og forurenede jernbaneskærver. Banedanmark har bekræftet, at de rillede sorte gummistykker, der ses på billederne, er såkaldte vibrationsdæmpere fra jernbaner.

Alene tilstedeværelsen af plast-, gummi- og kabelaffald i sten-/grusmaterialet retfærdiggør betegnelsen ”forurennet materiale”.

Det er almen viden i branchen, at gamle jernbaneskærver typisk er forurenede. BT har i den forbindelse henvist til:

- prøvningsrapporter fra 2005 fra Eurofins Miljø A/S vedrørende Vandel grusgrav.
- artiklen "Et grønt alternativ" fra fagbladet Dansk Vejtidskrift nummer 4 fra 2002
- midlertidig tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 19 fra Struer Kommune af 2. august 2012 (vedrører hverken Over Jerstal eller Vandel grusgrav)
- Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 til Miljøministeriet om råstofgrav på Erhvervspark Vandel
- information om genbrug på hjemmeside tilhørende Munck Asfalt A/S og
- Banedanmarks fagnotat "Jord og jordforurening" af 19. september 2013.

Derudover bekræftes udsagnet af formanden for Brancheforeningen Danske Råstoffer, Bjarne Overgaard, og af afdelingschef for Råstoffer ved entreprenørkoncernen NCC, Johnny Hansen.

At analysen, der ligger til grund for evalueringsrapporten fra rådgivningsfirmaet Niras A/S vedrørende Vandel grusgrav, ikke viser spor på forurening, modbeviser ikke oplysningen om, at gamle jernbaneskærver typisk er forurenede. Analysen er foretaget af enkelte skærver udleveret af Eigil Jensen A/S. Rapporten er desuden dateret 12. oktober 2013 – to måneder efter BTs artikel. Derudover vedrører analysen Eigil Jensens A/S' grusgrav i Vandel, mens artiklen, der klages over, omhandler grusgraven i Over Jerstal. Det samme gælder Miljøstyrelsens "Redegørelse Vandel Grusgrav". BT har i artiklerne loyalt citeret en række eksperters vurderinger.

Samtidig tilføjes det, at en såkaldt soldning (sigtning) af jernbaneskærver ikke betyder, at de må betragtes og behandles som uforurenede, da en del af finstoffet fortsat vil klæbe til stenene, som i sig selv også kan have opsuget især spildolie. BT har i den forbindelse henvist til billeder af soldede skærver fundet i 2012 i Vandel grusgrav. På billederne ses, at stenene er dækkede af et tæt lag fine partikler.

Det fremgår af litteraturen, at skærver i sig selv er forurenede efter mange års togtrafik, hvilket er årsagen til, at de ifølge Råstofloven ikke må opbevares i en grusgrav, og at selv en midlertidig opbevaring uden for et godkendt miljøanlæg kræver særlig tilladelse efter Miljøbeskyttelsesloven.

BT forelagde billederne af det omtalte materiale i grusgraven for direktør [Direktøren] den 16. maj 2013. Direktøren har dermed haft god tid til at svare og bemærkningerne er gengivet i BT.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Martin Lavesen, Rasmus Emborg, Ulrik Holmstrup og John Meinert Jacobsen.

Pressenævnet bemærker, at spørgsmålet om, hvorvidt straffeloven er overtrådt ved indhentelse af billedmaterialet fra grusgraven, henhører under domstolene og falder uden for Pressenævnets kompetence. Det spørgsmål behandles derfor ikke.

God presseskik – klagefrist

En klage over BT's tilsidesættelse af god presseskik kan rettes til BT selv eller direkte til Pressenævnet. I begge tilfælde er klagefristen 12 uger efter offentliggørelsen, hvis offentliggørelsen er sket efter 1. januar 2014, jf. medieansvarslovens § 34, stk. 2. Før 1. januar 2014 var klagefristen fire uger. Da klagen angår forhold før 2014, var klagefristen fire uger.

Da klagen vedrører artikler bragt henholdsvis den 13. og 14. august 2013, og Eigil Jensen A/S først ved e-mailen af 19. september 2013 til Pressenævnet klagede over tilsidesættelse af god presseskik, er fristen for at klage over dette forhold overskredet.

Klagen behandles derfor alene i relation til spørgsmålet om krav på genmæle vedrørende Over Jerstal grusgrav, som Eigil Jensen A/S allerede den 23. august 2013 klagede til BT over.

Genmæle – realitetsbehandling

I medfør af medieansvarslovens § 36, stk. 1, skal en anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

På baggrund af det fremlagte materiale lægges det til grund, at de danske banelegemer som resultat af års togtrafik og ukrudtsbekæmpelse ofte er forurenede med olie og pesticider. Det samme gælder skærver og bagharp fra banelegemerne. Togtrafikken nedknuser de store skærver til et mere finkornet stenmateriale. Ved sigtning (soldning) kan de mindre størrelser frasorteres, og der opstår et såkaldt bagharp materiale. Bagharp er miljøfarligt og rummer en risiko for grundvandet. Klagen angår den af BT påståede opbevaring af skærver. Ifølge Vejle Kommunes redegørelse af 16. august 2013 betragtes jernbaneskærver (generelt) som et forurenede materiale.

Pressenævnet finder, at oplysningerne i artiklen om, at der er fundet forurenede jernbaneskærver i Over Jerstal grusgrav, og at jernbaneskærverne er opbevaret ulovligt er faktiske oplysninger, der er egnet til at påføre Eigil Jensen A/S skade af betydning. Ved vurderingen af, om klager er berettiget til at få bragt et genmæle, bemærkes det, at BT skal dokumentere rigtigheden af udsagnene i artiklen.

Det er ubestridt, at det billedmateriale, der er indsat til artiklerne den 14. august 2013, hidrører fra Over Jerstal grusgrav. Det ligger imidlertid uden for Pressenævnets kompetence at vurdere, hvorvidt eventuelle forurenede partikler (finstof) er sorteret fra – og hvorvidt der fortsat kan være forurening på skærverne. Det forhold, at der blandt andet var dele af gamle kabler blandt skærverne, kan ikke i sig selv anses for dokumentation for, at skærverne er forurenede.

Uanset, om det ikke er dokumenteret som utvivlsomt korrekt, er direktøren for Eigil Jensen A/S, [Direktøren], i artiklen på bt.dk den 13. august 2014 og i artiklen ”Afviser skærvefund” i BT den 14. august 2014 citeret for, at der ikke er tale om brugte jernbaneskærver, ligesom direktøren er citeret for, at fremmedlegemerne må være endt i Over Jerstal grusgrav ved en flytning via lastbil fra Vandel grusgrav.

På denne baggrund finder nævnet ikke grundlag for at pålægge offentliggørelse af genmæleteksten af 23. august 2013, der i det væsentlige ville være en gentagelse af indholdet af [Direktøren]s udtalelser.

Eigil Jensen A/S er herefter ikke berettiget til at få offentliggjort et genmæle, jf. medieansvarslovens § 49, jf. § 39.

Afgjort den 29. april 2014